

MARGONAUTÁK

Írások Margócsy István 60. születésnapjára

Szerkesztők

Csörsz Rumen István, Hegedüs Béla, Vaderna Gábor (I. rész)

Ambrus Judit, Bárány Tibor (II. rész)

Munkatárs: Teslár Ákos (II. rész)

rec.iti

Budapest • 2009

[<http://rec.iti.mta.hu/rec.iti>]

Tartalom

DÁVIDHÁZI PÉTER	
Az érdesség dicsérete	
Arcképvázlat Margócsy Istvánról	13
I. rész	17
I. Kritika, történet	19
BARTÓK ISTVÁN	
Adatok Sylvester János <i>Grammatica Hungarolatinájának</i> utóéletéhez a	
18–19. század fordulójáról	21
BALOGH PIROSKA	
„... semmiből világokat...”?	
Szerdahely György Alajos esztétikai írásainak recepciója: zárványok	
és kitörési pontok	28
BÍRÓ FERENC	
Kazinczy és a nyelvújítás (Vázlat)	41
DEBRECZENI ÁTTILA	
Ki ütött vissza először? avagy a <i>Debreceni Grammatika</i> és Kazinczy . . .	46
MACZÁK IBOLYA	
A zsengejéből szerencsésen kifejtett character	
Verseghy Ferenc és az excerpálás	51
LABÁDI GERGELY	
Kísérletek a culturáról	
Verseghy és a modern kultúrafogalom kialakulása a 18–19. század	
fordulóján	57
HEGEDÜS BÉLA	
Magyar nyelvelmélet a 18. században, II.	66
GYAPAY LÁSZLÓ	
Mikor keletkezett a <i>Nemzeti hagyományok</i> ?	81

FÓRIZS GERGELY	
Kontextusok az <i>Élet és Literatúra</i> szerkesztői önértelmezéseihez	88
VERÓK ATTILA	
A „tudós tanár” prototípusa a 18. század első felében	
Martin Schmeizel és az egyetemi pedagógiai oktatás a felvilágosodás	
előestéjén Németországban	103
LIPP VERONIKA	
Trenka Mihály kéziratosszerű literatúratörténeti vázlata	110
MERÉNYI ANNAMÁRIA	
„Újulnunk szükség(??)”	
Ungvárnémeti Tóth László és Czinke Ferenc polémiája	115
KESZEG ANNA	
A tudomány realitása és tanári szerepkörök 1816-ban	124
BIRÓ ANNAMÁRIA	
M. I. fordítói bravúrja, avagy mi lehet a funkciója egy nyelvművelő	
társaságnak?	131
2. Irodalom, történet	139
HORVÁTH IVÁN	
Olvasta-e Dantét Rimay?	141
EGYED EMESE	
Jean-Jacques Rousseau hét élete, avagy az irodalom útvesztője	144
CSÖRSZ RUMEN ISTVÁN	
Gvadányi József közköltészeti utalásaiból	155
BERECZ ÁGNES	
Halvány jelek nyomában	
Ráday Gedeon aktív évtizede 1780–1792 között	168
PORKOLÁB TIBOR	
A nápolyi kapcsolat	
Virág Benedek „királyodájának” filológiai háttere	173
BORBÉLY SZILÁRD	
Debre és Döbrö	
Jegyzések és említések a <i>Lúdas Matyi</i> olvasásához	180
SZILÁGYI MÁRTON	
Csokonai Józsefné kiadatlan levele Szeless Józsefhez	188
AJKAY ALINKA	
<i>Hungara Nobilitas</i>	
Latin nyelvű kéziratosszerű költemény az 1807-es országgyűlésen	196

DEMETER JÚLIA	
Rigó Sámson vagy Jonathán?	
Egy érdektelen rejtély meg nem oldása	206
HERMANN ZOLTÁN	
„Magyarentod”	
Adalékok a Dobozy-témához	208
ZENTAI MÁRIA	
Borhűtők, lovak, versek	220
VADERNA GÁBOR	
Gróf Dessewffy József és az alkalmi költészet	228
WÉBER ANTAL	
A szellem belvilága	241
DEVESCOVI BALÁZS	
Hol írhatta Eötvös József első regényét?	
Megjegyzések <i>A karthauzi</i> keletkezéstörténetéhez	246
KALLA ZSUZSA	
„Olvastam fennhangon”	
Az irodalom alkalmi műfajainak megszólalása	259
ERDÉLYI ÁGNES	
A cenzúra dicsérete	274
HITES SÁNDOR	
A képzelőerő apokaliptikus apoteózisa	
Jósika Miklós: <i>Végnapok</i>	278
GÖNCZY MONIKA	
Őrüлт beszéd – de van benne rendszer(?)	
Kelecsényi József magyar mitológiája	288
IMRE LÁSZLÓ	
Tompai Mihály vallási élményének tanulságai egykor és ma	298
KUSPER JUDIT	
„egy betű a leányszív”, avagy (ön)olvasási stratégiák	
Mikszáth Kálmán <i>Az arany-kisasszony</i> című novellájában	307
TÖRÖK ZSUZSA	
Úti jegyzetek és egy novellacsoport a nemzetiségi és gazdasági	
kérdések kontextusában	
Petelei István: <i>Mezőségi út</i>	313
TESLÁR ÁKOS	
„Istenes ördög”	
Az Ady-kultuszok elfeledett Janus-arca	322

PÓR PÉTER	
Doppelte Defiguration	
Rilkes Gedichte: <i>Der Geist Ariel, Der Magier</i>	334
EISEMANN GYÖRGY	
Steinmann	
Karinthy Frigyes: <i>A jó tanuló felel</i>	345
ÁCS PÁL	
Fattyazás	
Illyés Gyula: <i>A faj védői</i>	353
FELDMÁJER BENJÁMIN	
Wass Albertről olvasok	359
GEROLD LÁSZLÓ	
„Mesélni igaz történeteket”	
Kánon, regionalizmus, hagyomány, világgép és műfaj Gion Nándor	
opusában	367
BÓDI KATALIN	
A szerelem archeológiája	
A <i>précieuse</i> -szerelem és Foucault Umberto Eco <i>A tegnap szigete</i> című	
regényében	375
CSEHY ZOLTÁN	
Orpheusz teste	
A mitológiai referencialitás szerepe Kovács András Ferenc kavafiszi	
versében	383
3. Petőfi	393
KÁLMÁN LÁSZLÓ – MOLNÁR CECÍLIA SAROLTA	
Petőfi költeményeinek patholinguisticája	395
SZÖRÉNYI LÁSZLÓ	
Petőfi és a nemzeti ősbűn	
Ünnepi beszéd a pozsonyi Petőfi-szobornál	
2009. március 15.	407
KOROMPAY H. JÁNOS	
A szövegközlés megbízhatósága	
A Petőfi–Arany-levezés kritikai kiadásairól	415
KOVÁCS KÁLMÁN	
Petőfi rossz szelleme: Heinrich Heine	
A Petőfi-recepció Heine-képéről	422

SZILÁGYI ZSÓFIA	
A szikár és a kövér	
Petőfi és Móricz	433
KALAVSZKY ZSÓFIA	
Petőfi és Puskin, a becsület vitézei	
(a jezsuiták meg ármánykodnak!)	440
KÁLMÁN C. GYÖRGY	
Az <i>Anyám tyúkja</i> olvashatósága és értelmezhetősége	446
LACKFI JÁNOS	
Bolha és elefánt	
A víg Petőfiről, Margócsy István előtt tisztelegve	453
MEZEI MÁRTA	
Egy régi verselemzésről	
Máday István, Petőfi Sándor: <i>Föltámadott a tenger</i>	461
4. Társadalom, történet	467
KISS P. ATTILA	
<i>Gens</i>	
Egy terminus fordításának problémái a kora középkorban	469
SZABADOS GYÖRGY	
Az állami emlékezet emberi határai	
A korai magyar gesták irányultságáról és időrétegeiről	476
SÁRKÖZY PÉTER	
Ahonnan Szent István koronát kapot	
Az örök város első magyar emlékei	483
MARGÓCSY DÁNIEL	
A hiteles zsiráf	
Az egzotikum ábrázolása a reneszánszban	494
VOIGT VILMOS	
<i>Galleria Margócsyana</i>	504
RIGÓ MÁTÉ	
Zsidó-keresztény házasságok a zsidótörvények idején	
Mikroperspektívák	514

II. rész

521

1001

A margonauták folyóirata

2009. július 23. 523

VÁRADY SZABOLCS

Az irodalom doktorának, a hatvanadikra 525

PARTI NAGY LAJOS

Ikarus-szakkör

(margócsynaki gyakorlatok az Őszológiáról) 526

SPIRÓ GYÖRGY

A vidéki kislány 531

FERENCZ GYÓZŐ

Betűk háta mögött 539

RAKOVSZKY ZSUZSA

Csillag; Rács 542

MÁRTON LÁSZLÓ

Gottfried és Margócsy 544

GOTTFRIED VON STRASSBURG

Tristan

(Részlet a verses regényből) 548

CSENGERY KRISTÓF

Változat tengerre és emberre 568

NÁDASDY ÁDÁM

Visszanézhet, de a víz 569

JÁSZ ATTILA

Addigszinte 570

VARGA MÁTYÁS

hangok [herzeloyde] 571

CENTAURI

Szeptember 12. 572

ORBÁN JÁNOS DÉNES

Transsylvania képeslap, vámpírokkal 577

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

Ötven felé a költő 589

BALLA ZSÓFIA

Köszöntő 590

LENGYEL LÁSZLÓ

Margináliák 591

RADNÓTI SÁNDOR	
„Ha elfelejtkeznek is rólam halálom”	
Személyes vázlat a <i>János vitéz</i> ről	603
CZEGLÉDI ANDRÁS	
„Petőfi kennek gelernt”	
Petőfi, a romantikus Nietzsche-hős, <i>staccato</i>	612
BÁTHORI CSABA	
Írásjelek Petőfi költészetében	
Különös tekintettel a pontosvesszőre	617
DÉKEI KRISZTA	
PETŐFI, a köztéri emlékszobor	623
LÉDERER PÁL	
Lehet-e tragikus hős egy seggfej?	
(abszolúte szabálytalan, de teljesen őszintén laudáló laudáció)	632
PÓR PÉTER	
Petőfi és Eichendorff	648
BOKODY PÉTER	
Petőfi, az Oroszlánvadász	649
TANDORI DEZSŐ	
Az Idő-Godot	655
SZABÓ T. ANNA	
Egyszerű dalocska a Tanár Úrnak	657
HARCOS BÁLINT	
Nyaram, telem	659
MESTYÁN ÁDÁM	
Kultusz	661
SZÁLINGER BALÁZS	
Gyöngyhalász	
– <i>M. I. 60.</i> –	663
KISS NOÉMI	
Legénybúcsú	
<i>Tragikus eljegyzés kilenc jelenetben</i>	
— <i>részlet</i> —	664
KUKORELLY ENDRE	
IO (<i>Vagy majdnem</i>) kedvenXc versem a 20. századból	670
GARACZI LÁSZLÓ	
Petőfi, a petőfi	
(bevezetés a petőfilológiába)	672

AMBRUS JUDIT	
Isten coming outja	673
BORBÉLY SZILÁRD	
Petőfi, a celeb	685
LACKFI JÁNOS	
Három Petőfi-variáns	687
BAZSÁNYI SÁNDOR	
„. . . Vörösmarty wagneri zenekara, Petőfi harsonája, Arany andalító mélyhegedűje. . .”	
<i>Petőfi stb.</i>	
Avagy esetleges margináliák az irodalmi kultusz működésmódja kap- csán – a hatvanéves Margócsy Istvánnak	692
BÁRÁNY TIBOR	
Szubkontra, fedáksári	695
BECK ANDRÁS	
Herczeg Ferencnek tiszteletem jeléül	700
SZILASI LÁSZLÓ	
Hazai lapka (Michael Curtis Darr és Adam Thomas Eaton emlékére)	718
GYÖRGY PÉTER	
Lee Miller a kádban (Münchenben, 1945. április 30-án)	722
SCHEIBNER TAMÁS	
Öv alatt.	729